

Tantárgy elnevezése: Államelmélet II.

Tantárgy Neptun-kódja: ÁKÁKIO07

Oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:

Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék

Oktatásért felelős oktatási szervezeti egység adminisztrátorának neve, email

elérhetősége: Török Erika Torok.Erika@uni-nke.hu, 06-1-432-9000/20103

Tantárgyfelelős oktató neve, beosztása: Dr. habil Szmodis Jenő

Tantárgyfelelős oktató email elérhetősége: Szmodis.Jeno@uni-nke.hu

A kurzus további oktatóinak neve, emailes elérhetőségeik:

Dr. habil Fejes Zsuzsanna Fejes.Zsuzsanna@uni-nke.hu,

Dr. Pongrácz Alex Pongracz.Alex@uni-nke.hu,

Dr. habil Szmodis Jenő Szmodis.Jeno@uni-nke.hu

A tantárgy óraszám, a foglalkozás típusa:

Nappali: heti 2 óra + 1 óra szeminárium (félévente 30+15)

Levelező: 15 óra/félév

A foglalkozások kezdési időpontjai, helyszíne:

Nappali:

Szerda: 8:00 – 9:45

Ludovika Főépület III. előadó Lőrincz Lajos terem

Levelező:

2020. 02. 22. 13:00 – 16:45

2020. 03. 21. 16:00 – 19:45

2020. 04. 04. 16:00 – 19:45

2020. 04. 18. 8:00 – 10:45

Oktatási Központ 119. terem

A foglalkozásokon való részvétel követelményei, hiányzások maximális száma:

Az előadásokon való részvétel a Tanulmányi Szabályzat szerinti kimentési lehetőségek biztosítása mellett.

Tantárgy szakmai tartalma (magyarul)

A tantárgy a társadalmi, politikai, jogi jelenségként azonosított államot, fogalmi megragadásának elméleti modelljeit tárgyalja társadalomelméleti nézőpontból, bemutatja és tudományelméletileg megindokolja az államelmélet és az államtudományok közötti kapcsolatot. A tantárgy történelmi-szociológiai, elmélettörténeti, fogalomanalitikai részekből álló anyagát a társadalomelméleti megközelítés fogja egységbe. A tantárgy, az Államelmélet I-

hez kapcsolódva, az államfejlődés korszakaihoz igazodva mutatja be az államelmélet kialakulását, az államtudományi megismerés módszertani és tudományrendszertani problémáit az általános államelmélet megalapozásának összefüggésében tárgyalja. A tantárgy ismeretanyaga átfogja az általános államelmélet alapproblémáit és témáit.

Tantárgy szakmai tartalma (angolul)

The subject discusses the theoretical models of social, political and legal phenomenon, theoretical models of conceptual grasping from a social theoretical point of view, presents and links the relationship between state theory and the state sciences theoretically. The subject of historical, sociological, theoretical, and theoretical parts of the subject will be integrated into the social theoretical approach. The subject, related to State theory I, presents state theory development in line with state evolutionary agendas, discusses the methodological and disciplinary problems of the knowledge of state science in the context of the foundation of the general state theory. The knowledge of the subject encompasses the underlying problems and themes of general state theory.

Elérendő kompetenciák (magyarul)

Elmélyült ismeretekkel rendelkeznek az állam gazdasági, politikai és társadalmi összefüggéseit, nemzetközi és regionális mozgásterét illetően.

Képes a különböző problémák interdiszciplináris kezelésére és az államtudományi felfogást jellemző szintézis megteremtésére.

Nyitott, fogékony és érdeklődő a XXI. század államára ható komplex globális és regionális hatások társadalmi, politikai, jogi és gazdasági szempontú elemzése és kezelése iránt. Kritikus a századunkat alakító folyamatokkal szemben. Hitelesen képviseli az állam működtetéséhez szükséges és az egész államrezonra ható, valamint a közérdeket kifejező szemléletmódot.

Új, komplex ismereteket igénylő helyzetekben is felelősséget vállal a döntések környezeti, társadalmi és államigazgatási hatásaiért.

Elérendő kompetenciák (angolul)

The economic, political and social contexts of the state internationally and regionally.

Handling different issues in an interdisciplinary manner establishing a synthesis characteristic to the concepts of public governance.

An open-minded, sensitive and inquiring attitude to the social, political, legal and economic analysis and management of complex global and regional impacts influencing the 21st century state. Critical thinking about the processes influencing our century. An authentic representation of the attitude influencing state and public interest essential to the functioning of the state.

He/she takes responsibility for the environmental, social and state administration impacts of decisions in new situations requiring complex knowledge.

A foglalkozások témakörei:

1. Bevezetés. Társadalom, állam, politika, jog a modernitásban. Társadalomelmélet és államelmélet. Az államfogalom tág és szűk jelentése. Az állam formális fogalma: hatalom, terület, nép.
2. Az államtudományok tudomány-rendszertani helye. Államelmélet és államtudományok. Az államelmélet viszonya a politikaelmülethez és a jogelmülethez. Az államelméleti megismerés alapproblémái. Az előfeltevés-mentes és értékmentes államtudományi-államelméleti megismerés lehetetlensége: az értékszabadság (Wertfreiheit) értelme.
3. A modern állam keletkezése, fejlődéstörténeti típusai: abszolút állam, alkotmányos állam, totális állam. Totális állam versus totalitárius állam. Állami beavatkozás. A jóléti-szociális állam.
4. Modern állam és az általános államtan keletkezése. Az általános államtan jogtudományi és szociológiai változata: Georg Jellinek és Max Weber államelmélete. Szociológiai államfogalmak.
5. A tiszta és politikai jogtudomány államelmélete: Hans Kelsen és Carl Schmitt.
6. A formális államfogalom elemei: államhatalom. Hatalom és uralom. Szuverenitás. Autoritás. Legitimitás.
7. A szuverenitás állam- és alkotmányelméleti fogalma, közjogi tartalma. A szuverenitás történeti változásai. Államszuverenitás, nemzeti szuverenitás, népszuverenitás. Teljes és korlátozott szuverenitás.
8. A formális államfogalom elemei: államnép. Alattvalók, állampolgárok, idegenek. Az állampolgárság, mint politikai minőség és jogviszony. A személyi felségjog. Az államnépesség jellemzői: homogenitás, heterogenitás, pluralitás.
9. A formális államfogalom elemei: államterület. Államterület, területi felségjog, államhatárok. Az államok területi változásai. Az államok mérete: kisállamok, nagyhatalmak, birodalmak.
10. Az állam, mint intézmény. Az államszervezet jogi és szociológiai leírásai.
11. Jogállam és joguralom. A jogállam (joguralom) politikai és tudományos értelmezései. Formális és materiális jogállam. A jogállamiság alkotmányos alapelve.
12. Állam és demokrácia. Klasszikus és kortárs demokráciaelméletek. A részvételi és a többségi elv.
13. Állam és igazságosság. A liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus, nacionalizmus államfelfogásai és jó állam problémája.
14. A neoliberális államfelfogás és alternatívái. Neoliberális versenyállam versus fejlesztő állam. A közmenedzsment-irányzatok változásai. New Public Management versus neoweberiánus állam.
15. Az Európai Unió államfelfogása: nemzetállamok szövetsége versus szövetségi állam. Az európai egységisme története. Alkotmányosság, szuverenitás, szubszidiaritás az Európai Unióban.

A kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke, azok hozzáférhetőségének pontos megjelölésével (melyik weboldal?, melyik jegyzetbolt?):

Kötelező irodalom:

1. Jellinek, Georg: Általános államtan. (Ford.: Szilágyi Péter). ELTE Állam-és Jogtudományi Kar – TEMPUS Program, Budapest, 1994 (ISBN 9789638384928)
2. Max Weber: Államszociológia. In Max Weber: Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai I. Ford. Erdélyi Ágnes. Budapest, 1987, Közgazdasági- és Jogi Könyvkiadó, 28-30., 45., 51-80., 221-301. (ISBN 9789632216850)

Ajánlott irodalom:

1. Takács Péter (szerk.): Államtan. Írások a XX. századi általános államtudomány köréből. Budapest, 2003, Szent István Társulat (ISBN 9789633614754)
2. Hans Kelsen: Az államelmélet alapvonalai. Ford. Moór Gyula. Miskolc, 1997, Bíbor Kiadó. (ISBN 9638561033)
3. Hans Kelsen: Tiszta jogtan. Ford. Bibó István. Budapest, 1988, ELTE Állam-és Jogtudományi Kar (ISBN 9634624375)
4. Carl Schmitt: A politikai fogalma. In Schmitt, Carl: A politikai fogalma. Válogatott politika-és államelméleti tanulmányok. Ford., vál., szerk.: Cs. Kiss Lajos. Budapest, 2002, Osiris – Pallas Stúdió – Attraktor, 15-55. (ISBN 963-9207-73-X)
5. Takács Péter: Államtan. Az állam általános sajátosságai. Budapest, 2011, Corvinus Egyetem. (ISBN 978 615 5305 09 2)